

قواعد تفسیر قرآن

دکتر علی اکبر بابایی

فصل چهارم : توجه به قرائن متصل

تهیه و تنظیم : فلیل عقیلی فرج

- **تعریف قرائن :** اموری هستند که به نحوی با کلام ارتباط داشته و در فهم مفاد کلام و مراد گوینده موثر باشند، خواه پیوسته به کلام (قرائن متصل) و خواه گسسته از کلام (قرائن منفصل) و خواه از مقوله الفاظ و یا از مقوله غیر الفاظ باشند.
- **لزوم توجه به قرائن :** عقلا در محاورات خود و برای تفهیم مراد خود به مخاطب از قرائن استفاده می کنند. از آنجایی که قرآن کریم نیز به زبان بشر نازل شده است پس از قرائن در بیان آیات استفاده گردیده است.

قرائن	متصل	تأثیر در ظهور کلام	نمونه : اكره العلماء إلا الفساق منهم دانشمندان را اكرام كن به جز فاسقان آنها
	منفصل	تأثیر در حجیت کلام	نمونه : جمله اول: اكره العلماء دانشمندان را اكرام كن جمله دوم: لا تكره العالم الفاسق دانشمند فاسق را اكرام نكن

قرائن	معینه	یک احتمال را از احتمال های ظهور کلام تعیین می کند	نمونه: مَرَمَتْ عَلَيْكُمْ أُمَمَاتُكُمْ وَ بَنَاتُكُمْ وَ أَفْوَاتُكُمْ... عقل (قرینه صارفه): مکم شرعی به اشیاء تعلق نمی گیرد بلکه به افعال تعلق می گیرد
	صارفه	توجه مخاطب را از ظهور کلام منحرف می کند	تناسب مکم عرفی و موضوع (قرینه معینه): کلمه نکاح در تقدیر است

قرائن متصل	لفظی	سياق	تعریف : نوعی ویژگی برای کلمه یا جمله که بر اثر همراه بودن آن با کلمات و جملات دیگر پدید می آید. عقلا و معصومین علیهم السلام از سیاق به عنوان قرینه معینه یا صارفه استفاده می کرده اند. دفع معانی نا هماهنگ و نامناسب در صورت تناقض دلیل معتبر عقلی یا نقلی با سیاق، آن دلیل اظهر است. انواع سیاق: • سیاق کلمات: قوی ترین قرینه سیاقی «» مانند ظهور کلمه دین در عبارت «مالک یوم الدین» در قیامت • سیاق جملات • سیاق آیات شرط قرینه بودن سیاق: ۱. پیوستگی در نزول ۲. ارتباط موضوعی
	غیر لفظی	-----	-----

- راه های احراز شرایط سیاق معتبر: نوع بیان، آهنگ، هدف آیه ها، روایات.
 - استقلال نزول سوره: به معنای عدم ارتباط سیاقی آیات سوره ها با یکدیگر است.
 - اگر در جایی پیوستگی آیات و در نتیجه قرینه بودن سیاق اثبات نشد، نمی توان معنای سیاقی یا غیر سیاقی را به خدا نسبت داد و باید به معنای مشترک یعنی معنایی که هم با وجود سیاق و هم بدون آن از آیه فهمیده می شود، اکتفا کرد.
- التماس دعا